

Melodrama: žánr, styl, emoce

FAVh037

Mgr. Šárka Gmitterková, Ph. D.

10. 11. 2021

MUNI ARTS

Mission: Impossible–2 (USA 2000, r. John Woo)

- Proč lze o tomto akčním filmu uvažovat jako o melodramatu?
1. Z hlediska konstrukce postav
 2. Z hlediska vyprávění
 3. Z hlediska vizuálních kvalit

Čas a situace

- Melodrama poučeně pracuje s časem nejen ve smyslu deadlinů, ale také s jeho trváním a plynutím
- „Deadlock“ jako klíčová melodramatická situace
- **Situační dramaturgie** X klasická narace: situace existují nezávisle na postavách nebo konkrétních zápletkách X řetěz příčin a důsledků, často motivovaných postavou

•

Scenárista Robert Towne o práci na M:I – 2

- “Byl to zajímavý problém, protože když jsem se k celé věci dostal, existovaly už předem dané akční scény, kolem nichž jsem musel psát a vůbec do nich nezasahovat. [...] Neříkám, že měly nějakou vlastní dynamiku, ale zkrátka tu byly a byly poměrně precizně rozpracované. [...] Takže nakonec jsme se dostali k tomu, že někdo řekl - máme tu akční sekvence a jak kolem nich postavit příběh? To je neobvyklé. To pro mě bylo na celé práci to nejtěžší: začít od akčních scén a kolem nich se snažit vyprávět příběh.”
- Tendence popisovat filmy Johna Woo adjektivy typičtějšími spíš pro melodrama: hysterické, excesivní, nerealistické (kritik Terrence Rafferty pro *New Yorker*), romantické, plné klišé, sentimentální, hyperbolické (David Bordwell), fyzická gesta nahrazují verbální složku (Verina Glaessner pro *Sight and Sound*)

Spektákl a melodramatický exces

- Spektákl jako oslnivá podívaná příběhu navzdory X v akčních filmech se příběh rozvíjí prostřednictvím spektakulární akce
- Vizuální exces – pokud se do filmové formy překlopí ideologické tenze, které nelze v příběhu plně vyjádřit
- Exces jako divácká (tělesná) reakce na melodrama >> identifikace, empatie, slzy
- „Thrill“ and „Sensation“ – napětí a vzrušení

Různé charakteristické prvky melodramatu

Historická forma

- Demaskovat skutečné dobro / zlo
- Důležitost povrchu a valorizace vizuálního zpracování => téma slepoty a prozření
- Exces, napětí a vzrušení

Melodrama podle Bena Singera

- patos
- emocionální intenzita
- morální polarizace
- senzačnost
- neklasická narativní struktura.

MUNI ARTS

Melodrama starší význam

- Až do 60.let 20.století melodrama označovalo filmy obsahující kriminální zápletku, akci, napětí, násilí; romance upozaděná.
- Maskulinní filmy – důraz na akci, pevnější zápletku a tradiční hrdiny
- Studia a filmoví publicisté užívají termín melodrama nebo meller z dnešního pohledu velmi překvapivým způsobem:

“Alfred Hitchcock formula: shock meller with a couple of particularly lurid scenes.”

Mildred Piercová

(USA 1945, r. Michael Curtiz)

Melodrama jako žánr – film studies

- Definice žánru a jeho charakteristických znaků ustavena zpětně v 70. letech 20. století.
- Klíčové jsou v tomto ohledu filmy Douglase Sirka, Vincente Minelliho, Nicholase Raye; a řada filmů označovaná od 30. do 50. let jako “drama” s upřesňujícími přívlastky typu rodinné, romantické nebo mateřské.
- Další publicistické a produkční kategorie typu weepie, tearjerker nebo romance film studies zpětně zastřešily pod nálepkou “woman’s film”

Melodrama jako podvratný ženský žánr?

- Melodrama je bytostně konzervativní forma, kterou ani podvratný styl nezachrání.
- Laura Mulvey: *The position of women in Hollywood melodramas*
- Hlavní teze: **Melodrama funguje jako bezpečnostní ventil patriarchálního režimu. Pro patriarchát jde o bezpečný prostor, kde může rozehrávat scénáře ukazující kontradikce a nesoulad v dobových koncepcích rodinných a sexuálních vztahů; dominantní řád přiznává problematické okolnosti systému, ale pouze přechodně a v rámci fikčního světa.**
- Prizma ženských divaček, ženských postav a jejich možností tváří v tvář patriarchálnímu systému.

Melodrama – definice počátku 80. let (Thomas Schatz)

1. Obsahuje mezigenerační konflikt
2. Sociální a ekonomické faktory jsou pro příběh podstatné, ale emocionální konflikt a trauma jsou zásadní
3. Hlavní postava se těší značné míře divácké identifikace.
4. Syn, dcera, matka, ale nikdy otec – distancovaná, dominantní a nesympatická figura
5. Protože se příběh odvíjí kolem potlačeného traumatu ve freudiánském slova smyslu, obsahují tyto filmy hysterické zlomy >> gradace spodních proudů příběhu, eskalace dramatu, extrémně symbolická mizanscéna, opakující se motivy, vyhrocený konflikt dokreslený pomocí hudby.
6. Finále – hrdinové se dočkají smíření a štěstí pouze formou budoucího příslibu.

Melodrama v 90. letech

Steve Neale: *Melo talk.*

- Radikální odklon od dosavadních koncepcí, které si dle Neala vyfabulovali teoretici film studies a tím se dopustili mylné interpretace historie
- Melodrama nebyl pejorativní termín, neznamenal absenci realismu nebo přítomnost narušeného hrdiny, ale šlo naopak o mainstreamovou a valorizovanou zábavu.

Rick Altman: *Žánry jako obaly na vícero použití*

- Smíření obou táborů, obě vymezení mohou volně koexistovat.
- Přitakává Nealovi – dosavadní koncepce melodramatu byly velmi úzce vymezené – ale zároveň jej koriguje, protože mísí produkční hledisko s kritickou reflexí
- Produkce, samotná filmová díla a obecnost (včetně kritiků a teoretiků) vytváří interpretační komunitu, z níž teprve vzejde finální chápání filmu, jakkoliv protichůdné a daleko od definitivy.

L8: Literatura

- MERCER, John – SHINGLER, Martin. *Melodrama. Genre, Style, Sensibility*. London and New York: Wallflower, 2004, s. 4–37.
- NEALE, Steve. Melo Talk. On the Meaning and Use of the Term „Melodrama“ in the American Trade Press. *The Velvet Light Trap*. 1993, č. 32, s. 66–89.
- SINGER, Ben. *Melodrama and Modernity: Early Sensational Cinema and It's Contexts*. New York: Columbia University Press, 2001, s. 37–58.
- **Lekce 17. 11. a 24. 11. odpadají!**